Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anuncĭurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Volger (Otto Maas), Henri Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebergʼ în Budapesta: A. V. Goldberger Anton Mezei Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ; o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șese lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 185. Brașovŭ, Sâmbătă 18 (30) Augustŭ 1890.

Brașovŭ, 17 Augustŭ st. v.

Pe câtŭ de solidare suntŭ partidele maghiare, când e vorba de a combate dreptulŭ de esistență națională alŭ Românilorŭ și alŭ celorlalte naționalitățĭ nemaghiare din acestŭ statŭ; pe câtŭ de unanime suntŭ aplausele, cu carĭ salută pressa maghiară fără deosebire nenorocita debutare a procurorilorŭ în contra pretinșilorŭ „agitatorĭ românĭ", pe atâtŭ de mare este neînțelegerea și deosebirea de vederĭ între aceste partide maghiare și organele lorŭ de publicitate în ceea ce privesce cestiunea reformelorŭ interióre și a viitórei lorŭ activitățĭ parlamentare.

Certele și neînțelegerile nu se mărginescŭ numai la frecările obicĭnuite dintre guvernamentalĭ și oposiționalĭ, ci au pĕtrunsŭ chiar și în sînulŭ partidelorŭ deosebite și din ḑi în ḑi se adeveresce mai multŭ, că suntŭ marĭ disensiunĭ mai alesŭ în sînulŭ partidei guvernului și a partidei stângei estreme maghiare.

Ba se asigură, că esistă diferențe și în sînulŭ cabinetului Szapary. In partida guvernului suntŭ două curenturĭ opuse, unulŭ în favórea introducerei administrației de statŭ, ér altulŭ pentru susținerea autonomiei comitatense. Fracțiunea lui Tisza nu se împacă cu ideile reformatóre ale lui Szilagyi. De altă parte, se ḑice, că a produsŭ mare confusiune faptulŭ, că în cestiunea matriculelorŭ căsĕtoriilorŭ mixte contele Szapáry a făcutŭ o învoiélă cu primatele Ungariei fără a mai întreba pe colegii sĕi din ministeriu, din care causă contele Csaky este fórte supĕratŭ. Asemenea sĕ se fi iscatŭ diferențe între ministrulŭ de finanțe și ministrulŭ de comerciu Baross.

S'a vorbitŭ ḑilele acestea și de disolvarea stângei moderate, din incidentulŭ, că unii membrii ai acestei partide au trecutŭ în rêndurile guvernamentalilorŭ. S'a vorbitŭ multŭ de o fusiune a acestei partide cu a guvernului dér fracțiunea lui Tisza a împedecat'o și totușĭ contele Apponyi se crede încă și astăḑĭ omulŭ situațiunei.

Scisiunea în tabĕra „partidei independente" maghiare s'a datŭ pe față cu ocasiunea dărilorŭ de sémă a lui Gabriel Ugron în Kecskemet și a lui Geza Polonyi în Szaboszlo.

Ugron, care are multĭ aderențĭ în partida stângei estreme, a desfășuratŭ o nouă programă, declarândŭ, că cei dela 1848 trebue sĕ se despartă de cătră cei dela 1849. Cei dintâi stau pe basa curatei uniunĭ personale, ei țină la monarchia constituțională și la dinastia habsburgică, ér cei din urmă orĭ nu recunoscŭ dinastia de locŭ, orĭ numai cu condițiunea ca sĕ nu fiă și dinastiă austriacă, ci numai ungurescă.

Ugron pretinde ca partida stângei estreme sĕ 'șĭ alégă unŭ singurŭ conducĕtorŭ, pe Iranyi, sĕ-șĭ strîngă rêndurile și sĕ devină capabilă de guvernare puindu-se de faptŭ pe basa constituțiunei, cu scopulŭ de-a-o rĕsturna îndată ce va ajunge la putere. De aceea elŭ este pentru eventuala ei intrare în delegațiunĭ. Ugron pretinde deocamdată o armată independentă maghiară și ca consulatele sĕ nu mai fiă dependente de ministeriulŭ de esterne, ci de ministeriulŭ de comerciu ungurescŭ. In urmă ḑice că a sositŭ timpulŭ ca sĕ se încheie unŭ nou pactŭ cu Austria pe temeiulŭ principiilorŭ din 1848.

Dualismulŭ, ḑice Ugron, și-a perdutŭ dreptulŭ de a mai esista, în urma schimbărilorŭ ce s'au făcutŭ dela 1867 încóce și mai alesŭ după cele ce se petrecŭ în Austria, unde dominéză federalismulŭ și slavismulŭ.

S'a mai pronunțatŭ corifeulŭ stângei estreme și în contra administrației de statŭ, apelândŭ la toțĭ municipaliștii ca sĕ se unéscă spre a delătura periculŭ, ce amenință autonomia comitatensă. Cabinetulŭ Szapary, ḑise elŭ, e numai unŭ ministeriu de transițiune.

Polonyi de altă parte a luatŭ în apĕrare pe cei dela 1849 și tactica lorŭ, care ḑice că este justificată prin periculŭ ce amenință națiunea.

Tóte acestea dovedescŭ, că fierberea în sînulŭ partidelorŭ maghiare a ajunsŭ la unŭ gradŭ mare și că corifeii lorŭ nu mai sciu încătrău sĕ apuce și cum sĕ cârnéscă, ca sĕ iésă din situațiunea încurcată de față.

Și pe când Szapáry, Apponyi, Ugron și Polonyi îșĭ batŭ capulŭ cu reformele și schimbările ce ar fi a se face, la cestiunea cea mai gravă și cea mai vitală pentru statŭ, la cestiunea naționalitățilorŭ, nicĭ că se mai gândescŭ. Resolvarea acestei cestiunĭ au încredințat'o cu toțĭ deocamdată procurorilorŭ, uitândŭ, că ea este temelia și că fără temeliă nu póte dăinuĭ nicĭ o clădire fiă câtŭ de bine alcătuită!

Vocĭ asupra procesului „Gazetei."

„*Budapesti Hirlap*", care a trimisŭ anume unŭ raportorŭ la procesulŭ de pressă alŭ „Gazetei" scrie în numĕrulŭ sĕu dela 15 Augustŭ între altele:

„Intre naționalitățĭ (nemaghiare) nu e nicĭ una, care pĕcătuiesce atâta în contra ideii de statŭ maghiarŭ, ca cea română. Foile lorŭ „Tribuna" și „Gazeta Transilvaniei" emuléză una cu alta în trădarea de patriă și cu strigătele lorŭ înăbușescŭ vocea moderată și conciliantă a „Telegrafului", a organului elementelorŭ moderate, ce s'au grupatŭ împrejurulŭ lui Miron Román. Politica lealá îngăduitóre a guvernului nicăirĭ nu a suferitŭ unŭ astfelŭ de fiasco, ca aicĭ față cu contrarii neîmpăcațĭ ai statului maghiarŭ. Multele concesiunĭ nu numai că n'au făcutŭ finitŭ urei lorŭ, fanatismulŭ lorŭ nu numai că nu s'a slăbitŭ, ci a devenitŭ și mai pretențiosŭ și cutezarea lorŭ órbă merge deja până acolo, că o spunŭ pe față „că statulŭ acesta nu este țéra Maghiarimei, că pămentulŭ acesta nu e maghiarŭ." Asupra „Gazetei Transilvaniei", care a comisŭ acésta cea mai próspĕtă trădare de patriă, a judecatŭ astăḑĭ curtea cu jurațĭ din Clușiu....

După acésta „*Budapesti Hirlap*" raportândŭ despre decursulŭ procesului, face următórele observărĭ:

„Pertractarea a fostŭ urmărită c'unŭ estraordinarŭ interesŭ de cătră publicŭ. Cu deosebire s'au presentatŭ în mare numĕrŭ soții de principii ai acusațilorŭ, carĭ erĭ au făcutŭ și demonstrațiă în onórea celorŭ mai noi martirĭ ai lorŭ, când și-au luatŭ adio dela ei în Brașovŭ. Au fostŭ de față la pertractare aprópe toțĭ agitatorii mai însemnațĭ ai Valahilorŭ din Ungaria și Ardélŭ, în frunte cu Vasilie Lucaciu, trădătorulŭ de patriă dela Sisiescĭ. Ei au ascultatŭ în tăcere mersulŭ pertractărei, și numai atuncĭ li-s'au deschisŭ gurile, strigândŭ câte unŭ sgomotosŭ „sĕ trăiascŭ", când Mureșianu a făcutŭ sĕ rĕsune sala prin vorbirea sa; pentru-că în realitate elŭ e eroulŭ acestui procesŭ, deși actulŭ de acusațiune l'a degradatŭ la rolulŭ de alŭ doilea acusatŭ.

„Mureșianu e de statură înaltă și spătosŭ, pĕrulŭ și barba lui trecŭ în căruntire. De câtŭ statura lui este mai impunĕtóre capacitatea sa oratorică, vocea lui e curatŭ aramă și e puternică, predarea lui e clară, aprópe declamatorică; când vine în focŭ rápesce cu sine și pe acela, care nu înțelege nicĭ unŭ cuvêntŭ din vorbirea lui. Traianŭ Popŭ, autorulŭ, e unŭ omŭ tênĕrŭ, cu înfățișare blândă, care în consciința rolului sĕu importantŭ, ce l'a luatŭ asupră'șĭ de bună sémă numai din patriotismŭ, se mișcă încóce și încolo pe scaunulŭ sĕu cu multŭ aplombŭ. Apĕrătorŭ alŭ amêndurora este advocatulŭ Iosifŭ Romanŭ...."

„*Kolozsvár*" dela 28 Augustŭ ḑice următórele cu privire la procesulŭ nostru de pressă:

„Ḑiarele românescĭ se silescŭ a esploata resultatele procesului de pressă în folosulŭ „causei române". Insușĭ „Kronstädter Ztg." se silesce a împinge la carulŭ naționaliștilorŭ românĭ, când susține, că Mureșianu și soții sĕi nu stau singurĭ, că la spatele lorŭ stă întregŭ poporulŭ românŭ.

„Tonulŭ acesta în care predau foile românescĭ pertractările proceselorŭ de pressă, tinde a demonstra, că cei doi judecațĭ nicĭ n'au vorbitŭ în interesulŭ apĕrării lorŭ, ci au apĕratŭ numai interesele limbei și ale causei române; în genere cu libertatea lorŭ propriă nu și-au bătutŭ capulŭ. Constanța pe lângă causa dréptă, abnegațiunea, punŭ pe capulŭ lui Mureșianu și alŭ soțului sĕu cununa martiriului.

„Cu unŭ cuvêntŭ, se presentéză acestŭ casŭ cu urmările sale, ca și când elŭ ar fi folositŭ nespusŭ de multŭ causei naționale românescĭ. „Tribuna" a și declaratŭ, că cestiunea națională română nicĭodată n'a statŭ pe base mai solide, ca adĭ, când poporulŭ românŭ éră șĭ are doi martirĭ.

„Noi amŭ fostŭ declaratŭ cu altă ocasiune, că procesele de pressă în cestiunile politice la noi nu mai lasă urme după ele. Din causă, că au fostŭ judecațĭ cei doi domnĭ dela Brașovŭ nu s'a mișcatŭ nimenĭ, nu s'a pusŭ nimenĭ în nicĭ unŭ felŭ de agitațiune. Trebue sĕ constatămŭ sĕrbătoresce, că în genere inteligența română nu s'a scandalisatŭ din causa judecării celorŭ doi domnĭ, ci au socotitŭ judecata ca o urmare firéscă a feptei lorŭ. Cele două manifestațiunĭ, ce s'au făcutŭ în Brașovŭ și Clușiu, pentru cei doi judecațĭ, suntŭ lipsite de orĭ ce însemnătate. Ele suntŭ de faptŭ împlinirea unei datorii din partea amicilorŭ bunĭ și a rudeniilorŭ.

„Dér noi în genere, n'amŭ pune greutate nicĭ pe aceea, décă din sînulŭ poporului românŭ li-s'ar face mai multe manifestărĭ de simpatiă. Pentru-că unŭ poporŭ, care până în timpulŭ mai apropiatŭ a fostŭ întrodusŭ în astfelŭ de manifestațiunĭ, a fostŭ obicĭnuitŭ cu ele și în genere sub Nemțĭ a pututŭ lucra în potriva Maghiarilorŭ în totŭ modulŭ, unŭ astfelŭ de poporŭ nu se póte desvĕța de-a nu demonstra în contra Ungurilorŭ atuncĭ, când se judecă singuraticĭ agitatorĭ, în înțelesulŭ legilorŭ ungurescĭ esistente.

„Orĭ ar fi, orĭ n'ar fi multe demonstrațiunĭ, *noi în mânia acestora susținemŭ, că la noi nu esistă cestiune de naționalitate* și că după astfelŭ de procese de pressă, o asemenea cestiune națională în genere nu câstigă însemnătate.

„Legile nóstre eschidŭ acéstă cestiune. După legile nóstre la noi este egalitate de dreptŭ: nicĭ unŭ poporŭ nu are mai multŭ dreptŭ decâtŭ altulŭ, și înaintea legei fiă-care omŭ e asemenea. Pe lângă legile nóstre nu póte esista astfelŭ de cestiune. — Potŭ fi mulțĭ, carĭ se îndreptéză în contra constituțiunei nóstre și carĭ arŭ dori sĕ pună statulŭ naționalŭ maghiarŭ pe alte base; vréu sĕ-lŭ clatine din fundamentŭ, ca apoi sĕ-lŭ pótă îmbucătăți cu atâtŭ mai ușorŭ. Dér astfelŭ de aspirațiunĭ se găsescŭ aprópe în fiă-care statŭ în sînulŭ celorŭ neîndestulițĭ, fără ca îndreptățirea aspirațiunilorŭ de felulŭ acesta sĕ pótă fi recunoscută.

„Maghiaritatea statului și esistența lui maghiară nu se póte combate. Și nicĭ n'o combate nimenĭ adĭ, decâtŭ aceia, pe carĭ îi trimite România aicĭ, ca sĕ facă la noi marea opiniune publică a României. După noi însĕ procesele de pressă au doveditŭ tocmai aceea, că la spatele agitatorilorŭ, stau puținĭ și décă stau; cei ce stau trăescŭ mai multŭ în România, decâtŭ aicĭ. Decĭ décă noi ne luptămŭ în contra acelora, carĭ din afară îndreptéză în potriva nóstră atacurĭ, și le îndreptéză prin aceia, carĭ se bucură la noi de drepturĭ cetățenescĭ și de libertate, nimenĭ nu ne va judeca pe noi; — noi ne împlinimŭ datoria, și asta e datorŭ s'o recunóscă Românulŭ, Sasulŭ, Slovaculŭ și toțĭ cetățenii de limbĭ streine, carĭ suntŭ credincioșĭ patriei. Decĭ, décă esistă cestiunea de naționalitate, după astfelŭ de procese de pressă nu câștigă în întinderea ei, din contră nu póte decâtŭ sĕ pérdă. Diferitele popóre vĕdŭ, că basa, pe care se radimă acești agitatorĭ, se clatină. Pe acea basă nu potŭ sĕ stea decâtŭ acele elemente, carĭ se îndreptéză în contra integrității statului maghiarŭ și primescŭ nutremêntŭ dela statele străine.

„Noi suntemŭ convinșĭ, că prin astfelŭ de procese de pressă, agitatorii îșĭ pierdŭ tótă importanța pe teritoriulŭ statului ungarŭ."

*
* *

Lăsămŭ sĕ urmeze vocile pressei române:

„Tribuna“ dela $^{5}/_{17}$ Augustŭ scrie următórele privitorŭ la procesulŭ nostru de presă.

(=) Alaltăséră la órele 9½ s'a terminatŭ în sala tribunalului din Clușiu o nouă scenă în marele spectacolŭ alŭ asupririlorŭ și prigonirilorŭ, ce de douĕ-decĭ și trei de anĭ desfășură o mică și îmbuibată minoritate asupra popórelorŭ ungurene.

„Doi redactorĭ românĭ, pentru „delictulŭ“, că au avutŭ curagiulŭ de a spune ce credŭ, séu și mai apriatŭ, de a spune ce crede poporulŭ, din care facŭ parte, au fostŭ condamnațĭ de către jurații maghiarĭ din Clușiu și pedepsițĭ cu pedepse grele de către judecătorii, totŭ maghiarĭ se înțelege, ai tribunalului regescŭ...

„Pe când marele și înțeleptulŭ patriotŭ alŭ Ungariei, Franciscŭ Deák. a anunțatŭ principiulŭ, că opozițiile trebuescŭ respectate, pentru-că și ele facŭ parte din țéră și representă considerabile părțĭ din cetățenime, — pe atuncĭ stăpânirea maghiară de astădĭ a ticluitŭ dogma politică, că opozițiile naționalitățilorŭ nemaghiare trebue sdrobite cu orĭ-ce prețŭ, periculóse fiindŭ așa poreclitei idei de statŭ maghiarŭ. In conseouență cu acéstă diabolică dogmă stăpânirea șoviniștilorŭ a purtatŭ mai ântêiu de grijă, ca prin legĭ esceptionale, prin corupție și brutalitate și prin cea mai stupendă neobservare a legilorŭ sancționate și neabrogate, limba și representanții Nemaghiarilorŭ scoșĭ sé fiă din întregŭ organismulŭ constituționalŭ alŭ statului.

„Acésta a succesŭ, dér nu a fostŭ de ajunsŭ. Deși ușile parlamentului ni-au fostŭ închise, deși am fostŭ scoșĭ din serviciulŭ administrației și alŭ justiției, totușĭ ne-a rĕmasŭ nițelŭ terenŭ, ca sĕ ne afirmămŭ existența națională, sĕ dămŭ semne de viĕță, ba une-orĭ chiar sĕ protestămŭ cu tótă energia contra ilegalilorŭ și nedreptățilorŭ, ce se comitŭ față cu noi. O bună parte a acestui terenŭ a fostŭ pressa nóstră națională. Acésta nu putea sĕ o sufere stăpânirea nedréptă maghiară, alŭ cărei principiu conducĕtorŭ este: naționalitățile séu se predau *auf Gnade oder Ungnade*, séu trebuescŭ strivite.

„Dela capulŭ lucrului șoviniștii au lăsatŭ în Transilvania, a cărei unire cu „țéra mamă“ ei au dorit'o și au făcut'o, în vigóre o procedură de pressă excepțională, născută după revoluția din 1848/49, pe timpulŭ neconstituționalŭ, când țéra nóstră era stăpânită de guvernulŭ militarŭ, se afla în stare de asediu. Rĕu se potrivesce acésta cu multŭ trimbițatulŭ liberalismŭ alŭ șoviniștilorŭ, rĕu mai alesŭ, décă considerămŭ, că Ungaria proprià îșĭ are demultŭ procedura sa cu multŭ mai liberală. Este evidentŭ, că acéstă esceptională și anticonstituțională stare de lucrurĭ a fostŭ conservată spre rușinea liberalismului, numai pentru-ca șoviniștii cu atâtŭ mai ușorŭ și mai sigurŭ sĕ pótă lovì în pressa nostră națională....

„Nu ne facemŭ multe ilusiunĭ. Recunóscemŭ, că și cu forța brutală se potŭ obține succese. Recunóscemŭ, că a isbutitŭ chiar stăpânirea machiavelică a șovinismului de rassă sĕ demoraliseze astfelŭ o bună parte din naționalitațĭ, încâtŭ se póte crede încuragiată și la acestŭ neomenosŭ atacŭ contra pressei nóstre. In adevĕrŭ astădĭ opinia publică a Slovacilorŭ, desì pe sub ascunsŭ fórte nemulțămită, pe calea tiparului abia mai ese în lume. De Rutenĭ nicĭ nu mai vorbimŭ, ér Sêrbii în timpulŭ din urmă, demoralisațĭ și sfâșiațĭ și ei prin certe interne, celŭ puținŭ pe calea pressei nu mai facŭ puternicilorŭ perplesitățĭ. In fine pe concetățenii Sașĭ îi au, séu celŭ puținŭ îi credŭ astădĭ stăpânitorii pe partea lorŭ, astfelŭ că în adevĕrată oposițiune se mai găsescŭ numai Croații în Croația și Românii.

„Pe cei dintêiu încâtva îi scutesce autonomia țĕrii lorŭ, deși marĭ prigonirĭ au sĕ îndure si ei, ér asupra nóstră a Românilorŭ atâtŭ mai multŭ se revarsă tótă urgia unui guvernŭ orbitŭ de patimĭ naționale....

„Unde s'a mai întâmplatŭ vr'odată în largulŭ țĕrilorŭ și în decursulŭ vécurilorŭ, ca o societate de ómenĭ nemulțumițĭ și plinĭ de legitime gravamine sĕ fiă prefăcuțĭ în cetățenĭ mulțumițĭ și însuflețițĭ prin aceea, că li-se pune pumnulŭ în gură? Ce omŭ cu mintea întrégă póte crede, că reglementândŭ orĭ-câtŭ de aspru pressa românéscă, oprindu-o în cele din urmă cu desĕvîrșire chiar, oposiția Românilorŭ va înceta și ideia de statŭ maghiarŭ va triumfa în părțile locuite de poporulŭ nostru?

„Și cu tóte astea șoviniștii așa cred. Zadarnicŭ lucru este decĭ a le spune lorŭ aceste, lorŭ, ale cărorŭ foi din batjocurĭ și înjurii la adresa pressei române nu mai esŭ, lorŭ, pe carĭ îi vedemŭ prigonindu-ne atâtŭ de cazacesce organele de publicitate.

„De când s'a inițiatŭ cele mai recente procese de pressă contra foilorŭ nóstre și până astădĭ, când aprețiază resultatul procesului „Gazetei“, foile maghiare sunt pline de terminĭ ca „suhancz“ (ștrengar), „gyerkőcz“ (băețandru necoptŭ), agitatorŭ, becisnicŭ și alte grațiosităţĭ la adresa diariștilorŭ românĭ. Cu o societate fanatisată, din care astfelŭ de opinià publică se manifestéză, ar însemna a căra apă în Dunăre, décă amŭ voi sĕ o capacitămŭ, că rĕu servesce interesele țĕrei, ba chiar și interesele sale proprii, huiduindŭ și terorisândŭ canalurile de publicitate prin care le vorbesce unŭ poporŭ de milióne de cetățenĭ.

„Sĕ ne și feréscă Dumnedeu, sĕ voim a le spune tóte acestea șoviniștilorŭ maghiarĭ și pressei lorŭ.

„Le spunemŭ însĕ cu tótă insistența Românilorŭ, le spunemŭ întregei lumĭ civilisate și nepreocupate.

„Cei dintêiu îșĭ vorŭ înțelege din ele, pentru-că trebue sĕ'șĭ înțelégă, datorința ce li-se impune de a documenta în fața adversarilorŭ, că pressa română atâtŭ de greu călcată de furia șoviniștilorŭ nu este o instituțiune exotică, unŭ sportŭ artificialŭ în țéra acésta, ci sânge din sângele și carne din carnea poporului, care resimte tóte loviturile îndurate de ea.

„Ér lumea cultă, pentru care astădĭ uneltirile asupritorilorŭ nu mai potŭ fi tăinuite, se va convinge printr'o dovadă mai multŭ, că minciună mai obrasnică nu a eșitŭ în lume, decâtŭ liberalismulŭ stăpânirii maghiare și că nicăirĭ nu are mai multă îndreptățire, ca în statulŭ ungarŭ la finea secolului luminilorŭ, sentința lui Montesquieu, desŭ citată în acéstă fóià: *„Nu esistă tirăniă mai cruntă ca cea exerciată la umbra legilorŭ și păstrândŭ aparențele justiției.“*

„Colegii noștri Dr. A. Mureșianu și Traianŭ Popŭ vorŭ intra și ei, spre durerea nóstră, în pușcăriile unguresci, dér suferința lorŭ, în sensulŭ indicatŭ mai susŭ, va avé ródele sale.“

DIN AFARĂ.

Guvernulŭ italianŭ și irredenta.

Scirĭ sosite din Roma spunŭ, că guvernulŭ italianŭ a începutŭ pe-o córdă fórte dură cu irredentiștii. Se dice adecă, că ministrulŭ italianŭ Crispi a datŭ unŭ ordinŭ, prin care se disolvă societățile „Oberdank“ și „Barsanti“. Causa, pentru care ministrulŭ italianŭ a datŭ acestŭ ordinŭ, se dice că ar fi împrejurarea, că aceste douĕ societățĭ formézā cuibulŭ principalŭ alŭ irredentismului italianŭ. După cum anuță o telegramă de ierĭ din Roma, ordinațiunea ministrului Crispi s'a și pusŭ în lucrare cu mare vigóre, și poliția pe basa ei a disolvatŭ societățile „Oberdank“ și „Barsanti“ cu filialele lorŭ din Pisa, Pistoja, Ancona, Sinigaglia, Chiaravale, Fabriano și alte șése societățĭ de felulŭ societății „Oberdank“ din ținutulŭ Ravenna.

Cestiunea desarmărei.

Se telegrafiază din Petersburg, că „Novoje Vremja“ a rĕspunsŭ unui articulŭ alŭ diarului „Post“, în care se dicea, că e de lipsă a se pune capĕtŭ înarmărilorŭ. „Novoje Vremja“ dice, că décă póte fi odată vorba despre acésta, atuncĭ e naturalŭ sĕ se pună întrebarea: cine sĕ încépă desarmarea? După părerea nóstră, dice fóia rusésca, ar fi de lipsă, ca îndată, ce se vorŭ vedé semne bune în privința acésta, sĕ se facă cea mai categorică declarație, că Rusia nu ține de posibilŭ, ca ea sĕ facă începutulŭ desarmărei. Guvernulŭ rusescŭ nu'șĭ póte retrage armatele dela granița vestică înainte de-a se convinge, că e superfluă concentrarea de trupe. „Novoje Vremja“ continuă apoi: Mai adaugemŭ, că guvernulŭ germanŭ, pe lângă tóte intențiunile sale sincere de pace, ar trebui sĕ se gândéscă într'unŭ asemenea casŭ, ca întrégă granița nóstră vestică, așa-dér nu numai aceea, care e hotărîșă cu Prusia, sĕ se pună în starea de a'șĭ puté aduce Rusia armatele în centru, fiind-că acele armate nu s'au condusŭ acolo numai pentru Germania, ci pentru tripla alianță, pe care Europa apusénă o numesce din greșélă séu din ironiă „liga păcei“. Pentru-ca Rusia sĕ'șĭ micșoreze puterea de apĕrare de către apusŭ, e de lipsă ca Austro-Ungaria sĕ se gândéscă la o astfelŭ de atitudine, care nu contradice intențiunilorŭ de pace ale guvernului din Berlinŭ. Tóte aceste, sfîrșesce „Novoje Vremja“, numai cu fótre mare greutate se vorŭ puté realisa și de aceea cestiunea lansată de „Post“ nu credemŭ sĕ pótă deveni încurênd obiectŭ seriosŭ de discuțiune.

O convorbire.

Corespondentulŭ din Petersburg alŭ fóiei rusescĭ „Moskovskija Vjedomosti“ publică în acéstă fóià o convorbire, ce a avut'o c'o persónă agreată împĕratului germanŭ, care a aruncatŭ în spatele lui Bismarck atitudinea enigmatică de până acum a Germanei. Privitorŭ la raporturile de până acum dintre Germania și Rusia, agreatulŭ împĕratului dise, că vorbirea din Helgolanda a împĕratului Wilhelm cuprinde fórte însemnate date în privința acésta. Impĕratulŭ a disŭ, că ceea ce a dobênditŭ va apĕra cu energiă. Declarația acésta póte sĕ liniștéscă pe Rusia, fiind-că se bănuesce, că intențiunile lui Bismarck erau, ca în momentulŭ hotărîtorŭ Germania sĕ redea Franciei provinciile Alsația și Lorena, pentru ca apoi sĕ se întórcă cu tótă puterea în contra Rusiei. De presentŭ însĕ Rusia în orĭ-ce afacere esternă póte conta pe simpatia amicală a Germaniei.

Numitulŭ corespondentŭ a adusŭ în vorbă și cestiunea bulgară, întrebândŭ pe agreatulŭ împĕratului Wilhelm, că făcut'a împĕratulŭ vre-o propunere privitorŭ la acésta? — „Da, și încă mai multŭ“, i-se rĕspunse, „împĕratulŭ a declaratŭ, că Germania va sprijini pe Rusia în orĭ și care planŭ alŭ ei.“ — „Și în contra Austro-Ungariei?“ întrebă corespondentulŭ. — „Așa credŭ“, dise omulŭ împĕratului germanŭ, „că interesele rusescĭ și austro-ungare se potŭ uni între sine.“ — „Póte cu împărțirea sferei de putere în Peninsula balcanică? — „Eu numai atâta potŭ sĕ vĕ rĕspundŭ, că Rusia de faptŭ póte conta pe sinceritatea prietiniei germane“ rĕspunse omulŭ de încredere alŭ împĕratului Wilhelm.

Incercare cu ordinulŭ de mobilisare.

Ministrulŭ francesŭ de rĕsboiu a făcutŭ în sĕptĕmâna trecută o interesantă încercare d'a mijloci autoritățilorŭ ordinulŭ de mobilisare. A fostŭ vorba d'a stabili acuratŭ, câtŭ timpŭ se cere într'unŭ casŭ datŭ, până ce s'ar lăți în tótă Franța ordinulŭ de mobilisare. Tóte stațiunile telegrafice din țéră, vr'o dece mii la numĕrŭ, au fostŭ Mercurĭ în sĕptĕmâna trecută în legătură cu statulŭ majorŭ generalŭ alŭ armatei, pentru câteva secunde. Stațiunilorŭ telegrafice li-s'au comunicatŭ numai cuvintele: „Rĕsboiu, recrutațiă—mobilisare“. Biurourile au rĕspunsŭ acuratŭ minutulŭ, în care au primitŭ depeșa. Din raportŭ resultă, că numai *trei óre* au trebuitŭ, pentru-ca sĕ se dea în tótă Franța ordinulŭ de mobilisare.

Episcopii Bulgari în Macedonia.

Noii episcopĭ bulgarĭ în Macedonia se instaléză deja în funcțiunile lorŭ bisericescĭ. Celŭ din Ochrida a întratŭ în Bitolia la 23 Augustŭ n. întêmpinatŭ fiindŭ de poporațiunea bulgară, care îlŭ salută prin mai multe deputațiunĭ. A doua di Episcopulŭ celebră o ceremoniă bisericéscă, predete beratulŭ sĕu de numire și făcŭ funcționarilorŭ guvernului turcescŭ visite, pe carĭ aceia le-a întorsŭ. Vice-consululŭ rusescŭ a asistatŭ la întrarea episcopului în orașŭ. Singuraticii representanțĭ consularĭ trimiseră salutărĭ episcopului, care le rĕspunse și le promise a le face visită. Episcopulŭ a plecatŭ la Ochrida, care e reședința sa.

SCIRILE DILEI.

Furtună mare. Ni-se scrie din Ciufudŭ de lângă Blașiu: „Ierĭ, 26 Augustŭ st. n., după o căldură nesuferibilă de aprópe 2 lunĭ de dile, însoțită și de o secetă teribilă totŭ așa de îndelungată, s'a descărcatŭ asupra comunei nóstre o furtună grozavă, care însoțită de unŭ vêntŭ puternicŭ a umplutŭ de spaimă inimile ómenilorŭ, carĭ nu sciau unde sĕ'șĭ caute scăparea. Casele și celelalte clădirĭ economice în numĕrŭ mare au fostŭ descoperite, ér clăile de fênŭ și paie au fostŭ în multe locurĭ mânate din fundamentŭ și împrăștiate, causândŭ daună economilorŭ. Cucurudele și viile încă suntŭ, după spusa unora, rupte și stricate rĕu. Mare norocŭ amŭ avutŭ însĕ că celŭ puținŭ nu a mai venitŭ și grindină și că nu a duratŭ multŭ acéstă furtună, ca și care rarŭ se arată pe la noi.“

***

„Hazafias Brassó“ (Brașovulŭ patrioticŭ). Sub titlulŭ acesta „E. H.“ aduce o notiță după „N. Károly és Vidéke“, în care se dicŭ următórele: „Comitetulŭ pentru ridicarea statuei lui Kölcsey a trimisŭ o listă de subscriere și orașului Brașovŭ. Dilele trecute retrimițêndu-se lista comitetului respectivŭ, sta scrisŭ în ea, că orașulŭ a datŭ 40, di *patru-decĭ de creițarĭ*, care sumă s'a și trimisŭ fără a lipsi ceva din ea. Mulțumimŭ și de acestŭ bagatelŭ. Darulŭ acesta caracterisézà în de-ajunsŭ faptulŭ, că *din ce felŭ de menageriă constă consiliulŭ comunalŭ alŭ Brașovului.*“

Stilulŭ e omulŭ.

***

Nenorocire. „Românului“ i-se scriu următórele din Brăila: „Aeronautulŭ Curletti, ridicându-se cu balonulŭ în aerŭ, pe la óra 6 fŭ urcatŭ la o distanță de doi chilometri depărtare dela pământŭ. Insĕ nu trecŭ multŭ și se aprinse balonulŭ cădêndŭ din acea depărtare dincolo peste Dunăre în baltă. Publiculŭ, vĕdêndŭ acéstă nenorocire, se îmbarcă pe vapóre, bărcĭ, etc. și ducêndu-se l'au găsitŭ pe d. Curletti trântitŭ la pământŭ, oftândŭ, într'o stare disperată. Fŭ luatŭ și dusŭ la spitalŭ. În momentulŭ când punŭ scrisórea la poștă mĕ întêlnesce unŭ amicŭ dela spitalŭ și'mĭ spune, că Curletti a muritŭ. Bietulŭ Curletti lăsă o sĕrmană vĕduvă cu trei copii.“

***

Găsitŭ. Tênĕrulŭ, despre care a relatatŭ „România“, că se rătăcise prin munții dela Sinaia se numesce Nelidoff și e fiulŭ ambasadorului rusŭ la Constantinopole. Plecândŭ Joi diminéța (9 curentŭ) a înaintatŭ pe munțĭ și a ajunsŭ până la Peșteră, unde a masŭ nóptea. A doua di, Vinerĭ, a fostŭ găsitŭ, după amédĭ, pe drumulŭ ce scobórâ dela cascada numită Stânta-Ana. Țĕranilorŭ și soldaților trămișĭ sĕ-lŭ caute li-s'a distribuitŭ premiulŭ, ce d-lŭ Curtopassi promisese celui ce'lŭ va afla.

***

Oficiulŭ postalŭ din localitatea de băi Homorodŭ încetéză cu finele lui Augustŭ a mai funcționa și Homorodulŭ se încorporéză circumscripției de distribuire a oficiului postalŭ din Olafalĕu, comitatulŭ Odêrheiu. — Oficiulŭ postalŭ din Cisnădióra încetéză cu finele acestei lunĭ a mai funcționa și pentru anotimpulŭ de érnă se alătură la circumscripția postală de distribuire din Cisnădia.

***

Șosea nouă e vorba sĕ se construéscă dela „Rotunda“, pe țĕrmulŭ dreptŭ alŭ „Bistriței de aurŭ“, până la Lughig, așa ca se poțĭ ajunge dela „Rotunda“ la Lughigŭ și dela Lughigŭ încóce la Rodna veche, fără se atingĭ teritoriulŭ Bucovinei.

***

Deraiare. In 25 Augustŭ séra deraià la Czinkota unŭ trenŭ alŭ căii ferate vicinale. Conductorulŭ Ludovicŭ Nagy și conducĕtorulŭ locomotivei Alex. Ambrus au fostŭ omorîțĭ; fochistulŭ Franz Lichtner a fostă greu rănitŭ. Călĕtorii au rĕmasŭ neatinșĭ.

***

Bănuitŭ ca spionŭ a fostŭ etnografulŭ ungurŭ Dr. Carolŭ Papay, pe care

îlŭ trimesese dĕunădile societatea geografică la Paloţĭ, şi era p'aci s'o păţéscă. In totŭ ţinutulŭ se vorbea de spionŭ şi odată a trebuitŭ sĕ se legitimeze şi înaintea gendarmilorŭ.

***

Agio vamalŭ s'a fixatŭ pe luna Septemvre cu $15^1/_2$ procente.

***

Pentru cursulŭ de moşitŭ la şcóla superióră din Cluşiu suntŭ de ocuptŭ 24 stipendii de către aspirantele de móşe fără avere. Stipendiulŭ e de 50 cr. pe ḑi în timpŭ de 5 lunĭ, câtŭ durézá cursulŭ, care începe la 12 Ianuarie n. c. 1891.

***

Sinucidere. Locţiitorulŭ directorului financiarŭ din Dobriţinŭ, Ludvig Nanassy. s'a împuşcatŭ.

Lupta Cehilorŭ în contra pactului.

In Chotzen a ţinutŭ conducĕtorulŭ Cehilorŭ tinerĭ Dr. Gregr o adunare de alegĕtorĭ, la care au luatŭ parte şi multe dame (acestea i-au presentatŭ lui Gregr unŭ buchetŭ de florĭ) şi numeróse reuniunĭ „Sokol" din împrejurime. Dr. Gregr vorbì astfelŭ în contra pactului şi deputaţilorŭ cehĭ bĕtrânĭ, carĭ suntŭ pentru pactŭ:

Cehii totdéuna şi-au vĕrsatŭ bucurosŭ sângele lorŭ pentru gloriósa dinastiă şi îlŭ vorŭ vĕrsa în casŭ de necesitate şi în viitorŭ. *Dér nu o vorŭ face acésta în scopulŭ, ca regele lorŭ sĕ ajungă vasalŭ prusianŭ.* (Representantulŭ guvernului învită pe oratorŭ sĕ se modereze.) Poporulŭ cehŭ scie, ce jertfe face pentru statŭ, că elŭ este cea dintêiu colónă a acestui imperiu, şi că imperiulŭ s'ar prăpădi, décă n'ar avé acéstă colónă. (Comisarulŭ face semnŭ oratorului sĕ se modereze.) Poporulŭ cehŭ nu va renunţa la dreptulŭ sĕu. (Strigărĭ: Ruşine! *Pereat* Rieger!) Se ḑice, că cu ocasiunea tractărilorŭ din Viena nicĭ n'a fostŭ vorba de dreptulŭ publicŭ. Dér tocmai acésta e greşéla, că la unŭ actŭ de statŭ atâtŭ de importantŭ au uitatŭ dreptulŭ publicŭ cehŭ. Asta face impresiunea, că l'au sacrificatŭ. (Strigărĭ: L'au vêndutŭ pentru cognacŭ!) Politicii noştri conducĕtorĭ vorbescŭ în parlamentŭ despre totŭ ce potŭ, numai despre dreptulŭ publicŭ nu. Trebue, că esistă vr'o înţelegere secretă în privinţa acésta, fiindcă ei n'au vrutŭ sĕ subscrie nicĭ petiţia pentru reîntroducerea dreptului publicŭ cehŭ. (Strigărĭ: *Pereat* Rieger!) Noi trebue sĕ revenimŭ mereu asupra dreptului publicŭ cehŭ. Celui ce bate i-se deschide, şi noi trebue sĕ batemŭ până când vorŭ zîngĕnĭ ferestrile. (Comisarulŭ dă oratorului semnŭ d'a se modera.) Décă Cehii arŭ aştepta sĕ li-se arunce ceva, atuncĭ arŭ puté peri. Domnii sĕ le fi spusŭ: fără dreptŭ publicŭ nicĭ unŭ pactŭ! Eu dorescŭ unŭ pactŭ, dér unui astfelŭ de pactŭ ar trebui sĕ i premérgă unŭ pactŭ între corónă şi între poporulŭ cehŭ, atuncĭ numai amŭ puté pacta cu a doua partidă. Ni-se ḑice, că sĕ ne mulţămimŭ cu limba cehă în oficii. Pentru unŭ bagatelŭ ca ăsta sĕ renunţămŭ la drepturĭ moştenite? Ăsta sĕ fiă darulŭ, concesiunea, când ne punemŭ gâtulŭ sub secure? Ţineţi-o pentru voi limba cehă de oficiu, va veni timpulŭ, când nĭ-o veţĭ oferi de sine.

Vorbirea lui Gregr a fostŭ întêmpinată de furtunóse aplause şi atâtŭ lui câtŭ şi celorlalţĭ deputaţĭ cehĭ ţinerĭ li-s'au votatŭ mulţămită.

Unŭ asemenea succesŭ a avutŭ şi vorbirea lui Trojan în Smickov, unde adunarea alegĕtorilorŭ a luatŭ conclusŭ, sĕ esprime partidei Cehilorŭ bĕtrânĭ neîncredere şi pe Dr. Trojan sĕ'lŭ învite a întra în clubulŭ Cehilorŭ tinerĭ din parlamentŭ.

Cu ocasiunea adunării din Chotzen, s'a petrecutŭ următorulŭ faptŭ demnŭ de tótă lauda, asupra căruia atragemŭ şi atenţiunea mamelorŭ române, şi cu deosebire a ficelorŭ lorŭ, carĭ se află 'n etatea de-a înţelege luptele politice pentru drepturile poporului.

O d-şóră anume Petricek adresà d-lui Gregr următórea vorbire:

„Prea stimate d-le Dr. A doua óră sunt norocită, a Vĕ întinde în loculŭ acesta unŭ buchetŭ. Sunt încă copilă, dér pentru acésta sciu fórte bine, că d-ta, d-le Dr., eştĭ celŭ mai curagiosŭ luptătorŭ alŭ drepturilorŭ sfinte ale iubitei nóstre patrii, pe care inimicii arŭ sfêrtica-o bucurosŭ. Totŭ aşa de bine sciu, că d-ta respingĭ cu curagiu atacurile acelorŭ inimicĭ provocatorĭ, carĭ ar nimici bucurosŭ patrimoniulŭ nostru celŭ scumpŭ, limba St lui Venceslav, acéstă dulce limbă, în care mama m'a învĕţatŭ sĕ mĕ rogŭ. Mĕ mirŭ însĕ multŭ, stim. d-le Dr., că se mai află încă ómenĭ între fiiĭ acestei patrii, carĭ se opunŭ tendinţelorŭ D-vóstrĕ nobile. Cu tóte acestea însĕ mintea mea de copilŭ îmĭ spune, că în cele din urmă va veni timpulŭ, când vocile pĕcătóse vorŭ amuţi şi partidele de acum te vorŭ binecuvênta pe D-ta şi tendinţele d-tale, precum o şi face acésta încă acum partea cea mai mare a poporului cehŭ."

Esemplu nobilŭ şi demnŭ de imitatŭ.

Conflictulŭ dintre Austro-Ungaria şi Serbia.

Ḑiarele oficióse din Viena au desminţitŭ scirea, cumcă guvernulŭ sêrbescŭ ar fi trimisŭ o notă guvernului din Viena, în care i-se cere acestuia a retrage represaliile în contra esportului porcilorŭ sêrbescĭ, căcĭ la casŭ contrarŭ se va considera ca ne mai fiindŭ obligatorŭ pentru Serbia tractulŭ de comerţŭ cu Austro-Ungaria. Scirea acésta — ḑice o corespondenţă din Belgradŭ — se vede, că a atinsŭ aşa de neplăcutŭ cercurile conducĕtóre din Viena, încâtŭ acestea desminţiră până şi intenţiunea guvernului sêrbescŭ de a trimite o astfelŭ de notă.

Precum se spune însĕ din Belgradŭ în acea corespondenţă, *nota* nu numai s'a făcutŭ, dér *s'a şi trimesŭ* ministrului plenipotenţiarŭ sêrbescŭ, d. Simicĭ, la Viena. De aceea oficiósele din Viena s'au pré grăbitŭ, când au desminţitŭ scirea privitóre la nota sêrbéscă. In Belgradŭ se esplică acéstă grabă a aparatului oficiosŭ ca unŭ semnŭ, că mare preţŭ pune cabinetulŭ din Viena pe aceea, ca sĕ nu priméscă o astfelŭ de notă, şi va stărui la Belgradŭ, ca d. Simicĭ sĕ nu'i predé nota.

„Intr'u câtŭ cabinetulŭ din Viena — se ḑice mai departe în corespondenţă — va reuşi în aceste silinţe ale sale şi întru câtŭ póte da guvernului sêrbescŭ astfelŭ de asigurărĭ şi garanţii, ca acesta sĕ se hotărască a renunţa la înmânarea notei, acésta-i o cestiune de incidenţă, asupra căreia aḑĭ încă nu se póte judeca. Guvernulŭ sêrbescŭ, împinsŭ de comercianţii sêrbĭ la o procedere hotărîtă, trebue sĕ facă totŭ ce póte, ca sĕ aducă o lămurire şi o decisiune în acéstă luptă economică provocată prin represaliile dela granița ungară. De aceea s'a şi trimisŭ nota. E probabilŭ, că guvernulŭ austro-ungarŭ a încercatŭ sĕ zădărnicéscă trimiterea notei, dér n'a isbutitŭ. Acum însĕ, décă guvernulŭ austro-ungarŭ vrea sĕ încerce din nou sĕ zădărnicéscă înmânarea notei, orĭ celŭ puţinŭ s'o amâne, atuncĭ nu e eschisă posibilitatea d'a avé succesŭ, ci ar fi şi în interesulŭ bine înţelesŭ alŭ ambelorŭ părţĭ d'a dori sincerŭ, ca acestŭ succesŭ sĕ se obţină şi cabinetului din Viena sĕ'i succédă a resolva definitivŭ reclamaţiunile îndreptăţite ale guvernului sêrbescŭ prin asigurărĭ mulţămitóre. Cu o simplă desminţire afacerea nu e luată dela ordinea ḑilei."

„Când „Fremdenblatt" merge în desminţirea sa până acolo, încâtŭ susţine, că espectorările lui „Odjek" asupra tractului de comerţŭ nu corĕspundŭ nicĭdecum vederilorŭ cercurilorŭ guvernamentale sêrbescĭ, acésta dovedesce numai, că oficiósele suntŭ gata sĕ desminţă totŭ, chiar şi acelŭ lucru, despre care a'şĭ da pĕrerea nu suntŭ nicĭ-decum chemate. „Odjek" e organulŭ autorisatŭ alŭ partidei radicale şi alŭ guvernului radicalŭ. Putemŭ asigura, că „Odjek" în espectorările sale asupra tractatului a arĕtatŭ punctulŭ de vedere alŭ guvernului în acéstă cestiune, şi că şi nota espedată d-lui Simicĭ stăruesce în acestŭ punctŭ de vedere."

Corespondenţa „Gaz." Trans."

De pe Têrnava mică, 26 Augustŭ 1890.

Onorată Redacţiune! Ca óspe, luândŭ şi eu parte la sânţirea bisericei gr. cat. sĕvîrşită cu o pompă démnă de notatŭ în 24 Augustŭ n. în opidulŭ Dicio-St.-Mărtinŭ, care biserică fù renoită, séu mai bine ḑisŭ acum după 26 de anĭ pe deplinŭ terminată, — nu potŭ sĕ nu dau espresiune sentimentelorŭ mele de bucuriă, vĕḑêndŭ, cu câtă însufleţire a alergatŭ comuna bisericéscă română gr. cat. din acestŭ opidŭ, invitândŭ pe Românii de bine, ca sĕ asiste la aceste manifestaţiunĭ de bucuriă ale lorŭ.

Cine a trecutŭ prin opidulŭ Sân-Mărtinŭ înainte de asta cu 7 anĭ şi a vĕḑutŭ atuncĭ biserica cu păreţii ei dinăuntru şi dinafară crepaţĭ, frontarulŭ în stare de ruină, stucătura de pe plafonŭ (tavanŭ) oborîtă de plóia, ce intra prin coperişŭ, care asemenea era de totŭ ruinatŭ, apoi nepodită şi cu corulŭ stândŭ pe douĕ columne asemenea nepoditŭ: mai ţinêndŭ contŭ şi de sĕrăcia poporului românŭ din acestŭ opidŭ, constătătorŭ mai numai din foştii curialiştĭ ai domnilorŭ, e cu neputinţă ḑicŭ, sĕ nu se bucure făcêndŭ o asemĕnare între starea de astăḑĭ a acestei comunităţĭ bisericescĭ şi între aceea, în care se afla înainte de asta cu 10 anĭ.

Dér sĕ lasŭ aceste reîmprospătărĭ ale trecutului, ce cadŭ în domeniulŭ istoriei acestei comunităţĭ bisericescĭ, şi sĕ mĕ restrîngŭ la descrierea serbărei actului de binecuvêntare a casei Domnului, ce cu deosebire m'a îndemnatŭ sĕ vĕ scriu, On. D-le Redactorŭ.

Precum eu, aşa şi mai mulţĭ domnĭ preoţĭ, învĕţătorĭ şi cantorĭ, fiindŭ învitaţĭ din partea representaţei bisericescĭ de a asista la actulŭ ceremoniei, în 24 l. c. la 9 óre a. m. ne-amŭ dusŭ la s. biserica, ce se află pe o culme în faţa edificiului nou alŭ casei comitatense, cu prospectŭ de totŭ frumosŭ. La serviţiulŭ dumneḑeescŭ au luatŭ parte on. d-nĭ preoţĭ: Mihailŭ P. Lupu din Ganfalău, Mironŭ Dascălŭ din Cetatea de baltă, Nicolau Maiorŭ din Odriheiu şi Alesandru Muthu din Adămuşiu, pontificândŭ M. O. D. Iacobŭ P. Macaveiu, parochulŭ localŭ şi administratorŭ protopopescŭ; d-nii preoţĭ: Nicolau Cucuiu din Bogata şi Ioanŭ Popŭ din Cuştelnicŭ n'au participatŭ la serviciulŭ dumneḑeescŭ în ornatŭ, ci ajutaţĭ de: Augustinŭ Nilca, teologŭ, învĕţătorii: George Sabău, Nicolau Lazărŭ şi Nicolau Costea, precum şi de cantorii: Mateiu Şarlea, Vasiliu Popŭ şi Ioanŭ Manŭ, s'au suitŭ în corulŭ de nou poditŭ şi întocmitŭ după cerinţă, şi dela începutulŭ mânecărei, până la sfêrşitulŭ liturgiei, au esecutatŭ cântările aşa încâtŭ publiculŭ a fostŭ surprinsŭ şi încântatŭ de frumseţa cântărilorŭ bisericescĭ.

Din jurŭ s'au presentatŭ on. d-nĭ: Basiliu Moldovanŭ din Boziaşŭ cu Prea Stim. familiă, d-lŭ Nicolau Popŭ din Bobohalma, asemenea cu Prea Stim. familiă şi alţii.

După celebrarea actului, ce s'a terminatŭ numai la $12^1/_2$ óre, inteliginţa din locŭ, şi anume: D-nii advocaţĭ Vasiliu Zehanŭ şi Simeonŭ Căluţŭ, d-lŭ comerciantŭ Timoteiu Circa şi proprietarulŭ Simeonŭ Ciuchina, precum şi M. O. D. Iacobŭ P. Macaveiu au învitatŭ pe preoţĭ şi învĕţătorĭ la unŭ prânḑŭ comunŭ improvisatŭ, unde, ca pretutindenea la ocasiunĭ de acestea s'au ridicatŭ mai multe toaste, esprimându-se prin ele bucuria, că cu ajutorulŭ lui Dumneḑeu şi alŭ ómenilorŭ de bine s'a pututŭ termina acéstă s. biserică.

Precum sunt informatŭ, afară de materialulŭ donatŭ, erogaţiunile în banĭ s'au împlinitŭ din banii ce s'au adunatŭ la petrecerea de véră din anulŭ trecutŭ şi ĕstŭ anŭ, cu resultatŭ de totŭ îmbucurătorŭ, semnŭ, că publiculŭ românŭ ţine sémă de sórtea Românilorŭ din opidulŭ Sânmărtinŭ, unde de 22 anĭ, adecă de pe la anulŭ 1868 din partea elementului domnitorŭ, sprijinitŭ şi de organele puterei esecutive, se încércă a slăbi cultura românéscă prin altă cultură, ce este contrară geniului românescŭ şi tocmai de aceea sunt sigurŭ, că şi pe viitorŭ Românii vorŭ da sucursulŭ lorŭ moralŭ şi materialŭ acestui naturalŭ centru românescŭ, atacatŭ din partea rĕuvoitorilorŭ noştri.

Unŭ participantŭ.

Literatură.

„Transilvania", fóia Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, Nr. 8. din 15 Augustŭ 1890 are următorulŭ sumarŭ: Arabia dela gurile Dunării, de Dr. Atanasiu Marienescu — Ceva despre Epica lui Vasilie Alexandri, de Virgilŭ Oniţŭ. — Partea oficială: Procesele verbale ale comitetului Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, luatŭ în şedinţele dela 7-24 Iuliu şi dela 5 şi 12 Augustŭ st. n. 1890.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS."

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Pesta, 29 Augustŭ. Emil Abranyi publică o lungă descriere despre visita sa la Bismarck, menţine ceea ce a ḑisŭ şi a trimisŭ mai nainte, cu deosebire, că Bismarck nu l'a primitŭ în castelŭ, ci înaintea acestuia, sub arborĭ; adaugă apoi declaraţiunea, că greşéla d'a fi fostŭ indiscretŭ a sĕvêrşit'o ca ḑiaristŭ, dér fiindcă odiulŭ îlŭ nimeresce şi ca deputatŭ, de aceea resemnézá la mandatulŭ de deputatŭ.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 29 Augustŭ st. n. 1890.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.92	8.96
Argintŭ românescŭ	8.85	8.90
Napoleon-d'orĭ	8.94	8.98
Lire turcescĭ	10 20	10.25
Imperialĭ	9.18	9.23
Galbinĭ	5.25	5.30
Seris. fonc. „Albina" 6%	101.—	—.—
„ „ 5%	99.50	—.—
Ruble rusescĭ	135.—	136.—
Mărcĭ germane	—.—	—.—

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 28 Augustŭ st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4%	101.55
Renta de hârtiă 5%	99.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	112. -
dto argintŭ	97.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	111.75
Bonurĭ rurale ungare	89 40
Bonurĭ croato-slavone	104.25
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	137.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	127.25
Renta de hârtiă austriacă	87.95
Renta de argintŭ austriacă	89.75
Renta de aurŭ austriacă	106.95
Losurĭ din 1860	138.50
Acţiunile băncei austro-ungare	956.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	353.75
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	308.50
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.37
Napoleon-d'orĭ	8.98—
Mărcĭ 100 împ. germane	55 $22^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge	112 55

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Sosirea și plecarea trenurilorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne: 10 óre 32 minute séra.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 43 minute după amédĭ.
Trenulŭ omnibus: 4 óre diminéța.

2. Dela Brașovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ de persóne: 5 óre 30 minute diminéța.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 33 minute după amédĭ.
Trenŭ de mărfurĭ cu vagóne de persóne: 12 óre 23 min. după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne: 5 óre 20 minute diminéța.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 23 minute după amédĭ.
Trenulŭ omnibus: 10 óre 31 minute séra.

2. Dela Bucurescĭ la Brașovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 13 minute după amédĭ.
Trenulŭ de persóne: 10 óre 17 minute séra.
Trenulŭ de mărfurĭ cu vagóne de persóne: 4 óre 20 min. după amédĭ.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatuluĭ postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazeteĭ", precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans."

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1890.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ acceleratŭ	Tren de persóne	Tren de persóne
Viena	3.25	8.—	10.50	
Budapesta	9.25	2.—	7.35	6.10
Szolnok	11.29	4.05	11.07	9.28
P. Ladány	1.07	5.46	1.20	11.58
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	1.51
Oradea-mare	2.32	7.11	3.09	2.06
Mezö-Telegd	3.02	7.41	3.48	2.46
Rév	3.33	8.16	4.31	3.40
Bratca			4.54	4.03
Bucia			5.14	4.25
Ciucia	4.26	9.05	5.40	4.51
Huiedin	4.58	9.35	6.22	5.32
Stana			6.38	5.49
Aghiriș			6.59	6.11
Ghirbêu			7.11	6.28
Nădêșel	5.49	Trenŭ de pers	7.24	6.44
Clușiu	6.02	10.35	7.39	7.04
Clușiu	6.12	11.02	7.54	8.30
Apahida	6.27	11 23	8.11	8.55
Ghiriș	7.31	12.42	9.18	10.31
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	11.19
Uióra		1.25	9 56	11.27
Vințulŭ de susŭ		1.33	10.02	11.35
Aiud	8.21	1.55	10.22	12.02
Teiușŭ	8.37	2.14	10.39	12.26
Teiușŭ	8.42	2.24	10.57	1.18
Crăciunelŭ		2.49	11.20	1.54
Blașiu	9.14	3.02	11.36	2.11
Micăsasa		3.33	12.04	2.49
Copșa mică	9.49	3.48	12.23	3.23
Mediașŭ	10.07		12.39	3.46
Elisabetopole	10.30		1.08	4.27
Sighișóra	11.06		1.50	5.39
Hașfalêu	11.22		2.06	6.03
Homorodŭ	12.37		3.20	7.51
Augustinŭ			3.56	8.36
Apața	1.26		4.19	9.10
Feldióra	1.47		4.44	9.44
Brașovŭ	2.23		5.20	10.31
Brașovŭ	2.33		5.30	
Timișŭ	3.15		6.14	11.23
Predealŭ	3.47		6.45	12.08
Bucuresci	[illegible]		11 36	

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ acceleratŭ	Trenu de pers.	Trenu acceleratŭ.	Tren de persóne
Bucuresci	7.55			4.45
Predealŭ	1.08		4.10	9.12
Timișŭ	1.37		4.50	9.41
Brașovŭ	2.13		5.50	10.17
Brașovŭ	2.43	4.—		10.32
Feldióra	3.12	4.44		11.04
Apața	3.32	5.20		11.30
Augustinŭ	3.47	5.47		11.51
Homorodŭ	4 20	6.35		12.27
Hașfalêu	5.25	8.12		1.35
Sighișóra	5.45	8.47		1.59
Elisabetopole	6.12	9.29		2.32
Mediașŭ	6.33	10.10		2.53
Copșa mică	6.46	10.32		3.13
Copșa mică	6.48	10.42	11.47	3.18
Micăsasa		11.01	12.04	3.33
Blașiu	7.22	11.37	12.32	4.03
Crăciunelŭ		11.52	12.44	4.14
Teiușŭ	7.51	12.23	1.06	4.36
Teiușŭ	7 58	1.23	1.30	5.06
Aiudŭ	8.15	1.50	1.54	5.24
Vințulŭ de susŭ		2.20	2.16	5.45
Uióra		2.28	2.23	5.51
Cucerdea	8 45	2.46	2.39	6.08
Ghirișu	9.16	3.33	3.15	6.42
Apahida		5.—	4.32	7.52
Clușiu	10.36	6.28	4.53	8.10
Clușiu	10.48	6.05	5.30	8.30
Nădășelŭ		6.26	5.48	8.50
Ghîrbău		6.42		9.05
Aghireșŭ		6.58	6.11	9.19
Stana		7.24		9.43
B. Huiedin	12.01	7.47	6.43	10.02
Ciucia	12.31	8.27	7.12	10.41
Bucia		8.49		10.56
Bratca		9.08		11.13
Rév	1.10	9.28	7.51	11.32
Mezö-Telegd	1.36	10.04	8.17	12.07
Oradea-mare	2.01	10.41	8.42	12.41
Oradea-mare	2.08	11.06	8.47	1.09
P. Ladány	3.31	1.19	10.09	3.03
Szolnok	5 11	3.31	11.51	5.10
Budapesta	7.15	6.35	1.55	8.15
Budapesta	8.40	6.50	2.25	10.40
Viena	1.40	3.—	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenu acceleratŭ.	Trenu de pers.	Trenŭ de pers.
Viena	8.—	10.50	3.25
Budapesta	2.—	8.15	9.40
Szolnok	4.20	11.18	1.02
Aradŭ	8.10	3.50	5.27
Aradŭ	Trenŭ omnibus 2.20	4.10	5.50
Glogovațŭ	2.34	4.22	6.02
Gyorok	3.05	4.46	6.23
Paulișŭ	3.23	4.58	6.34
Radna-Lipova	3.39	5.16	6 52
Conop		5.38	7.17
Bêrzava		5.53	7.33
Soborșinŭ		6.15	8.20
Zamŭ		6.58	8.49
Gurasad.		7.22	9.16
Ilia		7.38	9.32
Branicica		7.54	9.51
Deva		8.14	10.18
Simeria (Piski)		8.43	10.44
Orăștia		9.12	11.14
Șibotŭ		9.34	11.39
Vințulŭ de josŭ		9.56	12.05
Alba-Iulia		10.17	12.26
Teiușŭ		10.44	12.58

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenu acceleratŭ.	Trenŭ de pers.	Trenu de pers.
Teiușŭ		12.59	4.51
Alba-Iulia		1.39	5.27
Vințulŭ de josŭ		1.56	5.44
Șibotŭ		2.23	6.06
Orăștia		2.49	6.28
Simeria (Piski)		3.37	7.10
Deva		3.53	7.26
Branicica		4.18	7.48
Ilia		4.43	8.10
Gurasada		4.53	8.21
Zamŭ		5.21	8.48
Soborșinŭ		5.56	9.17
Bêrzava		6.46	9.54
Conopŭ		7.02	10.09
Radna-Lipova	5.49	7.36	10.38
Paulișu	Trenŭ omnibus 6.06	7.50	10.51
Gyorok	6.24	8.03	11.03
Glogovaț	6.53	8.26	11.27
Aradŭ	7.06	8.38	11.38
Aradŭ	7.45	9.05	12.10
Szolnok	11.51	2.25	4.47
Budapesta	1.55	5 50	7.45
Viena	7.20	[illegible]	[illegible]

Copșa-mică—Sibiiu

	Tr. de p.	T. d p.	Tr. o m.
Copșa-mică	4.05	10.47	7.10
Șeica mare	4.35	11.17	7.43
Lómneșŭ	5.16	11.58	8.27
Ocna	5.47	12.29	8.59
Sibiiu	6.10	12.52	9.23

Sibiiu-Copșa-mică

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Sibiiu	7.35	4.34	9.50
Ocna	8.02	4.58	10.14
Lómneșŭ	8.30	5.25	10.40
Șeica mare	9.05	5.55	11.10
Copșa-mică	9.34	6.20	11.35

Cucerdea-Oșorheiu Reghinulŭ săsescŭ

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn.
Cucerdea	2.55	8.20	2.56
Cheța	3.25	8.50	3.29
Ludoșŭ	3.46	9.11	4.06
M.-Bogata	3 56	9.20	4.15
Iernutŭ	4.33	9.57	4.54
Sânpaulŭ	4.48	10.12	5.10
Mirașteu	5.11	10.35	5.34
Oșorheiu	5.30	10.54	5.35
Oșorheiu	5.50	4.58	
Reghinul-săs.	7.25	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oșorheiu		10.—	9.49
Oșorheiu	7.24	5.54	10.20
Mirașteu	7.44	6.14	10.39
Sânpaulŭ	8.07	6.37	11.02
Iernutŭ	8.29	6.58	11.23
M. Bogata	9.02	7.28	11.53
Ludoșŭ	9.35	7.41	12.06
Cheța	9.51	7.57	12.22
Cucerdea	10.23	8.25	12.50

Simeria (Piski)-Petroșeni

	T. d. p.	T. omn.	T. omn.
Simeria	7.17	11.28	3.50
Streiu	7.54	12.12	4.32
Hațegŭ	8.45	1.08	5.20
Pui	9.39	2.03	6.15
Crivadia	10.37	2.51	7.03
Banița	11.26	3.30	7.43
Petroșeni	12.—	4.02	8.15

Petroșeni-Simeria (Piski)

	T. omn.	T. omn.	T. omn
Petroșeni	6.05	10.42	4.03
Banița	6.45	11.23	4.49
Crivadia	7.26	11.57	5.24
Pui	8.07	12.33	6.04
Hațegŭ	8.51	1.19	6.43
Streiu	9.41	2.09	7.28
Simeria	10.20	2.47	8.—

Aradŭ—Timișóra

	T. omn.	T. omn.
Aradŭ	6.18	4.18
Aradulŭ nou	6.40	4.40
Németh-Ságh	7.05	5.05
Vinga	7.33	5.33
Orczifalva	7.56	5.50
Merczifalva	8.14	6.06
Timișóra	9.04	6.50

Timișóra—Aradŭ

	T. omn.	T. omn.
Timișóra	6.30	1.10
Merczifalva	7.23	1.59
Orczifalva	7.49	2.19
Vinga	8.16	2.46
Németh-Ságh	8.37	3.03
Aradulŭ nou	9.09	3.41
Aradŭ	9.25	3.55

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	7.40	10.50	3.56	9.30
Turda	8.—	11.10	4.10	9.50

Turda—Ghirișŭ

Turda	6.05	9.40	2.40	8.20
Ghirișŭ	6.25	10.—	3.—	8.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	5.—	11.25
Odorheiu	7.49	1.50

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	8.40	2.45
Sighișóra	10.52	5.28

Simeria (Piski)-Unied.

	Tr. omn.
Simeria (Piski)	4.—
Cerna	4.21
Uniedóra	4.50

Unied.-Simeria (Piski).

Uniedóra	9.25
Cerna	9.51
Simeria	10.10

Mureșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

	T. omn.
Mureșŭ-Ludoșu	4.—
Țagŭ-Budatelecŭ	6.48
Bistrița	9.59

Bistrița-Mureșŭ-Ludoșŭ

	T. omn.
Bistrița	1.16
Țagŭ-Budatelecŭ	4 50
Mureșŭ-Ludoșŭ	7.21

Nota: Numerii încuadrați cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU Brașov.